

# ĐỘNG LỰC CHO KINH TẾ TƯ NHÂN PHÁT TRIỂN

● TRẦN PHƯƠNG TÂM AN

Khoa Pháp luật kinh tế - Trường Đại học Luật Hà Nội

## TÓM TẮT:

Kinh tế tư nhân được chính thức đề cập trong Văn kiện Đại hội lần thứ VI của Đảng (năm 1986) và tiếp tục được khẳng định trong các Nghị quyết sau này. Với tầm quan trọng của kinh tế tư nhân, ngày 3/6/2017, Ban Chấp hành Trung ương đã ban hành Nghị quyết số 10-NQ/TW về phát triển kinh tế tư nhân trở thành một động lực quan trọng của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa (Nghị quyết số 10-NQ/TW). Ngày 31/3/2023, Chính phủ ra Nghị quyết số 45/NQ-CP ban hành chương trình hành động tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 10-NQ/TW.

Thời gian qua, kinh tế tư nhân không ngừng phát triển, đóng góp ngày càng lớn vào sự nghiệp đổi mới và phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Trong bối cảnh phát triển mới của đất nước hiện nay, cần thiết có sự đánh giá, nhìn nhận một cách đúng đắn, khách quan về vị trí, vai trò của kinh tế tư nhân và phát triển kinh tế tư nhân thực sự trở thành động lực quan trọng của nền kinh tế. Bài viết đã nêu rõ thực trạng và năng lực cạnh tranh của khu vực kinh tế tư nhân, đồng thời đề xuất một số giải pháp nhằm tạo động lực cho kinh tế tư nhân phát triển.

**Từ khóa:** kinh tế tư nhân, doanh nghiệp tư nhân, động lực của nền kinh tế.

## 1. Đặt vấn đề

Kinh tế tư nhân được chính thức đề cập trong Văn kiện Đại hội lần thứ VI của Đảng (năm 1986) và tiếp tục được khẳng định trong các Nghị quyết sau này. Với tầm quan trọng của kinh tế tư nhân, ngày 3/6/2017, Ban Chấp hành Trung ương đã ban hành Nghị quyết số 10-NQ/TW về phát triển kinh tế tư nhân trở thành một động lực quan trọng của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa (Nghị quyết số 10-NQ/TW). Ngày 31/3/2023, Chính phủ ra Nghị quyết số 45/NQ-CP ban hành

chương trình hành động tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 10-NQ/TW.

Bên cạnh đó, kinh tế tư nhân góp phần thúc đẩy đổi mới sáng tạo và nâng cao năng lực cạnh tranh. Các doanh nghiệp tư nhân ngày càng chú trọng đầu tư vào công nghệ, chuyển đổi số và nâng cao chất lượng sản phẩm. Đáng chú ý, khu vực kinh tế tư nhân có khả năng phản ứng nhanh trước các biến động kinh tế và nhu cầu thị trường. Sự phát triển của khu vực tư nhân cũng giúp giảm áp lực lên ngân sách nhà nước và tạo động lực cho cải cách thể chế.

## 2. Thực trạng và năng lực cạnh tranh của khu vực kinh tế tư nhân

Kinh tế tư nhân bao gồm 3 khu vực: hộ nông, lâm nghiệp và thủy sản; doanh nghiệp ngoài nhà nước và hộ sản xuất - kinh doanh phi nông, lâm nghiệp, thủy sản.

Trong những năm qua, thực hiện chủ chương chuyển đổi cơ cấu 3 khu vực kinh tế, mặc dù khu vực nông, lâm nghiệp và thủy sản sản chỉ chiếm khoảng 12% GDP, nhưng đã thực hiện xuất sắc vai trò là nền tảng, trụ đỡ của nền kinh tế. Tuy đạt được những kết quả ấn tượng, nhưng khu vực nông, lâm nghiệp và thủy sản vẫn còn nhiều tồn tại.

Theo đó, phát triển sản xuất quy mô lớn, theo chuỗi giá trị gắn sản xuất, chế biến và tiêu thụ chưa phổ biến; quá trình phát triển còn nhiều yếu tố thiếu bền vững, tăng trưởng thiếu ổn định; áp dụng khoa học công nghệ trong sản xuất chưa mạnh, chưa tạo được đột phá về giá trị gia tăng, năng xuất, sức cạnh tranh của sản phẩm.

Với khu vực doanh nghiệp ngoài nhà nước, vốn sản xuất kinh doanh bình quân hàng năm của khu vực này chiếm 59,38%; giá trị tài sản cố định và đầu tư tài chính dài hạn chiếm 61,32%; doanh thu thuần sản xuất kinh doanh chiếm 57,5%. (Báo cáo của Bộ Kế hoạch và Đầu tư tại Hội nghị Thường trực Chính phủ làm việc với các doanh nghiệp nhỏ và vừa Việt Nam với chủ đề “Nhà nước kiến tạo, doanh nghiệp và vừa Việt Nam bứt phá trong kỷ nguyên mới” diễn ra ngày 27/2/2025)

Với ý trí vươn lên, khát khao khẳng định chỗ đứng của doanh nghiệp Việt, trong những năm qua, doanh nghiệp ngoài nhà nước phát triển nhanh về số lượng; đã xây dựng được một số doanh nghiệp tư nhân lớn, có trình độ về công nghệ và quản trị doanh nghiệp, có thương hiệu, đạt tầm khu vực và thế giới.

Tuy vậy, doanh nghiệp ngoài nhà nước chưa đáp ứng yêu cầu của thời kỳ mới. Doanh nghiệp ngoài nhà nước chủ yếu là doanh nghiệp vừa và nhỏ, năng suất và năng lực cạnh tranh thấp.

Số liệu thống kê cho thấy, có tới 62,5% trong tổng số doanh nghiệp ngoài nhà nước có quy mô

dưới 5 lao động; 18,6% doanh nghiệp có quy mô từ 5-9 lao động; 15,3% doanh nghiệp có quy mô từ 10-49 lao động, chỉ có 0,63% doanh nghiệp có quy mô từ 300 lao động trở lên. (Báo cáo của Bộ Kế hoạch và Đầu tư tại Hội nghị Thường trực Chính phủ làm việc với các doanh nghiệp nhỏ và vừa Việt Nam với chủ đề “Nhà nước kiến tạo, doanh nghiệp và vừa Việt Nam bứt phá trong kỷ nguyên mới” diễn ra ngày 27/2/2025)

Xét trên góc độ hiệu quả vốn sản xuất kinh doanh, doanh nghiệp ngoài nhà nước cần 1,61 đồng vốn để tạo ra 1 đồng doanh thu thuần. Số liệu này của doanh nghiệp nhà nước là 2,66 đồng và doanh nghiệp FDI là 1,03 đồng. Cơ cấu doanh nghiệp theo ngành kinh tế không hợp lý. Số doanh nghiệp thuộc khu vực dịch vụ chiếm tới 66,8% trong tổng số doanh nghiệp của toàn nền kinh tế. (Báo cáo của Bộ Kế hoạch và Đầu tư tại Hội nghị Thường trực Chính phủ làm việc với các doanh nghiệp nhỏ và vừa Việt Nam với chủ đề “Nhà nước kiến tạo, doanh nghiệp và vừa Việt Nam bứt phá trong kỷ nguyên mới” diễn ra ngày 27/2/2025)

Hộ sản xuất kinh doanh là một lực lượng quan trọng của kinh tế nước ta. Trong những năm qua, khu vực này đã có những chuyển biến tích cực cả về quy mô và tốc độ. Hộ sản xuất kinh doanh tạo việc làm cho gần 9 triệu lao động, tương đương với số lao động trong khu vực doanh nghiệp ngoài nhà nước. Bình quân mỗi hộ sản xuất kinh doanh có 1,74 lao động. (Báo cáo của Bộ Kế hoạch và Đầu tư (nay là Bộ Tài chính) tại Hội nghị Thường trực Chính phủ làm việc với các doanh nghiệp nhỏ và vừa Việt Nam với chủ đề “Nhà nước kiến tạo, doanh nghiệp và vừa Việt Nam bứt phá trong kỷ nguyên mới” diễn ra ngày 27/2/2025)

Tuy vậy, với quy mô nhỏ và siêu nhỏ, hoạt động manh mún, hộ sản xuất kinh doanh hạn chế về năng lực kinh doanh, trình độ quản lý, ứng dụng công nghệ, dẫn đến hiệu quả sản xuất kinh doanh và năng suất lao động thấp; đóng góp vào tăng trưởng kinh tế còn mờ nhạt.

Nói về một số bất cập, thách thức cản trở sự phát triển của kinh tế tư nhân, Nguyễn Bích Lâm - Nguyên Tổng cục trưởng, Tổng cục Thống kê - cho biết (trong bài viết cần làm gì để kinh tế

tư nhân hòa nhịp trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc đang trên chuyên trang xây dựng chính sách, Báo Điện tử Chính phủ ngày 13/10/2024), năng lực của doanh nghiệp ngoài nhà nước, đặc biệt trong lĩnh vực công nghệ là trở ngại lớn để thu hút chuỗi cung ứng của các tập đoàn công nghệ vào Việt Nam, đồng thời cũng hạn chế khả năng Việt Nam tham gia vào các công đoạn cao trong mạng lưới sản xuất toàn cầu. Vì vậy, tham gia vào chuỗi giá trị toàn cầu của doanh nghiệp Việt Nam còn mờ nhạt.

Chất lượng nguồn nhân lực chưa đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế, xã hội. Năng suất lao động thấp, khả năng cạnh tranh hạn chế, mặc dù trong thời gian qua, năng suất lao động của nước ta đã được cải thiện, nhưng vẫn tụt hậu khá xa so với các nước trong khu vực và thế giới.

Xu hướng tăng trưởng xanh là thách thức không nhỏ đối với kinh tế tư nhân. Chẳng hạn, các chính sách xanh của Liên minh châu Âu đặt ra những thách thức mới cho hàng hóa xuất khẩu của Việt Nam.

Mặc dù đã có những đột phá về cải cách thể chế, hoàn thiện môi trường pháp lý về đầu tư kinh doanh với nhiều kết quả đáng khích lệ, tuy vậy, hệ thống pháp luật và thực thi pháp luật vẫn chưa minh bạch, thiếu cụ thể và không ổn định, khả năng tiên liệu thấp dẫn đến rủi ro gia tăng cho khu vực kinh tế tư nhân.

### **3. Các giải pháp nâng cao kinh tế tư nhân**

Hiện nay, khu vực kinh tế tư nhân có hơn 6,1 triệu cơ sở kinh doanh, trong đó có khoảng 940.000 doanh nghiệp đang hoạt động và hơn 5,2 triệu hộ kinh doanh. (Báo cáo của Bộ Kế hoạch và Đầu tư tại Hội nghị Thường trực Chính phủ làm việc với các doanh nghiệp nhỏ và vừa Việt Nam với chủ đề “Nhà nước kiến tạo, doanh nghiệp và vừa Việt Nam bứt phá trong kỷ nguyên mới” diễn ra ngày 27/2/2025).

Kinh tế tư nhân liên tục duy trì tốc độ tăng trưởng khá, tiếp tục là khu vực có đóng góp lớn nhất trong nền kinh tế. Đội ngũ doanh nhân ngày càng lớn mạnh, có khát vọng vươn lên làm giàu chính đáng, không ngừng nâng cao năng lực kinh

doanh và quản trị doanh nghiệp. Trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp, đạo đức, văn hóa kinh doanh của doanh nhân dần được nâng lên.

Để phát huy tối đa tiềm năng của khu vực này, cần tiếp tục cải thiện môi trường kinh doanh, tháo gỡ các rào cản thể chế, khuyến khích đầu tư và thúc đẩy tinh thần khởi nghiệp.

Để đáp ứng và theo kịp tiến trình phát triển rất nhanh của cách mạng công nghiệp 4.0, tránh tụt hậu so với khu vực và thế giới, Chính phủ cần nắm bắt thời cơ, kiến tạo động lực mới cho phát triển.

Đặc biệt, Chính phủ cần nâng cao năng lực lãnh đạo quốc gia, có tư duy dài hạn và tầm nhìn lớn, đào tạo và trọng dụng các nhà kỹ trị có năng lực, tâm huyết, sẵn sàng hành động; nuôi dưỡng, động viên tư duy đổi mới, xóa bỏ bệnh quan liêu, kiên quyết nói không với tham nhũng.

Cộng đồng doanh nhân cũng cần phải dấn thân, dám đương đầu với khó khăn, dám chịu và đứng lên từ thất bại, chủ động, linh hoạt trong mọi tình huống. Có như thế, Việt Nam mới vượt qua thách thức, tận dụng thành công các cơ hội do cách mạng công nghiệp 4.0 đưa tới.

Bên cạnh những thách thức, các chuyên gia kinh tế cũng khẳng định, bối cảnh kinh tế thế giới và trong nước đang mở ra những cơ hội rất lớn cho khu vực tư nhân của Việt Nam, cơ hội này đến từ sự thay đổi trong chính sách nhìn nhận về khu vực kinh tế tư nhân của Đảng và Chính phủ Việt Nam trong suốt thời gian qua.

Cụ thể, vào năm 2006, khu vực kinh tế tư nhân được nhắc đến như một động lực quan trọng của tăng trưởng kinh tế, tuy nhiên đến thời điểm hiện tại, khu vực kinh tế tư nhân đã được nhìn nhận như một “động lực quan trọng nhất của nền kinh tế”.

Cùng với chính sách, Chính phủ cũng đã có những hành động cụ thể để tạo điều kiện thuận lợi cho khu vực kinh tế tư nhân phát triển, cụ thể, trước đây khu vực tư nhân hầu như không tham gia vào đầu tư khu vực công, nhưng thời điểm hiện tại khu vực tư nhân đã được tham gia nhiều vào đầu tư công thông qua các đơn đặt hàng của Chính phủ dành cho các tập đoàn tư nhân. Đây là điểm tích cực, vì kinh nghiệm thế giới cho thấy,

những quốc gia có nền kinh tế tư nhân phát triển trên thế giới, hầu hết Chính phủ phải “đặt hàng” cho kinh tế tư nhân.

Đặc biệt, mới đây, Thủ tướng Chính phủ cũng đang đặt mục tiêu cắt giảm 30% các thủ tục hành chính không cần thiết, nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho khu vực kinh tế tư nhân phát triển. Đây là thời điểm khu vực kinh tế tư nhân, doanh nghiệp tư nhân cần phải đứng lên, hành động để bứt phá.

Cùng với đó, doanh nghiệp phải chủ động đẩy mạnh hợp tác, cụ thể nếu doanh nghiệp mạnh về ý tưởng, công nghệ nhưng yếu về vốn có thể hợp tác với doanh nghiệp mạnh về vốn nhưng yếu về công nghệ, ý tưởng... để nắm bắt cơ hội kinh doanh.

#### 4. Kết luận

Tại buổi làm việc với Ban Chính sách, Chiến lược Trung ương về phát triển kinh tế tư nhân diễn ra ngày 7/3/2025, Tổng Bí thư Tô Lâm nhấn mạnh rằng kinh tế tư nhân là động lực quan trọng nhất cho tăng trưởng kinh tế.

Tổng Bí thư đề cập đến việc tháo gỡ các điểm nghẽn về thể chế, cải thiện môi trường đầu tư, kinh doanh, xóa bỏ các rào cản đối với sự phát triển của doanh nghiệp. Ông nhấn mạnh quan điểm “người dân và doanh nghiệp được phép làm những gì mà pháp luật không cấm”, nhằm tạo môi trường kinh doanh thông thoáng, minh bạch, an toàn và chi phí thấp.

Trước đó, ngày 6/3/2025, Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính cũng đã ký quyết định thành lập Ban chỉ đạo xây dựng Đề án phát triển kinh tế tư nhân. Mục đích của Ban Chỉ đạo là xây dựng Đề án Phát triển kinh tế tư nhân để trình Bộ Chính trị, nhằm định hướng và thúc đẩy sự phát triển của khu vực này trong nền kinh tế quốc dân.

Việc thành lập Ban Chỉ đạo thể hiện sự nhanh nhạy của Chính phủ trong việc triển khai chủ trương phát triển kinh tế tư nhân của Đảng. Ban Chỉ đạo có nhiệm vụ xây dựng các cơ chế, chính sách đột phá, khơi thông các nút thắt, mở ra lộ trình phát triển mạnh mẽ, khuyến khích khối doanh nghiệp tư nhân tham gia sâu rộng hơn vào nền kinh tế.

Ngay sau đó, ngày 9/3/2025, Thủ tướng Chính

phủ Phạm Minh Chính đã có Công điện số 22/CĐ-TTg về một số nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm về cắt giảm thủ tục hành chính, cải thiện môi trường kinh doanh, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, Thủ tướng yêu cầu hoàn thiện dự thảo Đề án Phát triển kinh tế tư nhân, báo cáo Đảng ủy Chính phủ trong tháng 3/2025 trước khi trình Bộ Chính trị, bảo đảm chất lượng, tiến độ theo yêu cầu tại văn bản số 13537-CV/VPTW của Văn phòng Trung ương Đảng.

Tại phiên họp thứ tư của Tiểu ban Kinh tế-xã hội Đại hội toàn quốc lần thứ XIV của Đảng diễn ra sáng 13/3/2025, Ủy viên Bộ Chính trị, Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính, Trưởng Tiểu Ban nhấn mạnh, một trong những nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm trong dự thảo Báo cáo đó là phát triển mạnh mẽ các thành phần kinh tế, trong đó có kinh tế tư nhân, lấy kinh tế tư nhân làm động lực quan trọng nhất thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, từ đó tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp và có cơ chế, mạnh dạn đặt hàng, giao một số việc lớn cho các tập đoàn, doanh nghiệp tư nhân; đồng thời phân tích rõ vai trò, vị trí chủ đạo của kinh tế nhà nước.

Tại Công điện số 22/CĐ-TTg về một số nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm về cắt giảm thủ tục hành chính, cải thiện môi trường kinh doanh, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, trong đó, Thủ tướng yêu cầu hoàn thiện dự thảo Đề án Phát triển kinh tế tư nhân, báo cáo Đảng ủy Chính phủ trong tháng 3/2025 trước khi trình Bộ Chính trị, bảo đảm chất lượng, tiến độ theo yêu cầu tại văn bản số 13537-CV/VPTW của Văn phòng Trung ương Đảng.

Với sự vào cuộc của Đảng, Chính phủ cùng những giải pháp vượt trội, có tính cách mạng sẽ giải quyết được hiệu quả những vấn đề đặt ra trước mắt, vừa tạo nền tảng cho sự phát triển bền vững, mạnh mẽ, lâu dài của kinh tế tư nhân nước ta trong thời gian tới. Đây là bước đi quan trọng nhằm tạo điều kiện cho kinh tế tư nhân phát triển bền vững, đóng góp tích cực vào sự thịnh vượng chung của đất nước, góp phần quyết định vào thực hiện thành công mục tiêu chiến lược phát triển đất nước đến năm 2030 và 2045 mà toàn Đảng, toàn dân đã đề ra và quyết tâm thực hiện■

**TÀI LIỆU THAM KHẢO:**

Ban Chấp hành Trung ương (2017), Nghị quyết số 10-NQ/TW ngày 3/6/2017 Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII về phát triển kinh tế tư nhân trở thành một động lực quan trọng của nền kinh tế thị trường định hướng XHCN.

Chính phủ (2023), Nghị quyết số 45/NQ-CP ngày 31/3/2023 của Chính phủ ban hành Chương trình hành động của Chính phủ tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 10-NQ/TW ngày 03/6/2017 Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương khóa XII về phát triển kinh tế tư nhân trở thành một động lực quan trọng của nền kinh tế thị trường định hướng XHCN.

Nguyễn Bích Lâm (2024) - Cần làm gì để kinh tế tư nhân hòa nhịp trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc?. Chuyên mục xây dựng chính sách của Chính phủ ngày 13/10/2024.

**Ngày nhận bài: 15/3/2025**

**Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 25/3/2025**

**Ngày chấp nhận đăng bài: 15/4/2025**

**DRIVING FORCE FOR PRIVATE  
ECONOMIC DEVELOPMENT**

● **TRAN PHUONG TAM AN**

Faculty of Economic Law, Hanoi Law University

**ABSTRACT:**

The private sector has been officially recognized as a key component of Vietnam's economy since the 6th National Party Congress in 1986, with its role further reinforced through subsequent Party Resolutions. Notably, Resolution No. 10-NQ/TW (June 3, 2017) identified the private economy as a crucial driver of the socialist-oriented market economy, followed by the Government's Action Program under Resolution No. 45/NQ-CP (March 31, 2023) to continue its implementation. In recent years, the private sector has demonstrated continuous growth and increasing contributions to national innovation and socio-economic development. In light of Vietnam's new development phase, there is a pressing need for an objective reassessment of the private sector's role and strategic support to enable it to become the primary engine of economic growth. This study analyzes the current status and competitiveness of the private economy and proposes key policy solutions to foster its development and long-term dynamism.

**Keywords:** private economy, private enterprise, driving force of the economy.